

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Commissie Asbest

Postbus 159
4190 CD Geldermalsen

4190 CD159

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2020-0000026424

Uw referentie
9FENE1-SEC.N 9FENE1-
SEC.13263.B 9FENE1-
SEC.13372.B

Datum 5 maart 2020
Betreft asbestdossier

Geachte

Door middel van deze brief reageer ik op de brieven van [redacted] van 1 november over "Borging asbestprojecten", 12 november 2019 over "Eerste reactie Fenelab op TNO rapport (R11239) inzake Aanknopingspunten voor differentiatie in risico's van werkzaamheden met asbest ten behoeve van beheersregimes d.d. 5 september 2019; 13 november 2019 over "urgente aandacht beleidsuitvoering asbestdossier"; 11 december 2019 over "RIVM Briefrapport 2019-0138 inzake "Het risico op kanker bij aanpassing van de toetswaarde voor de eindbeoordeling bij asbestsaneringen" z.d."; en 16 december 2019 over "RIVM Briefrapport 2019-0138 inzake "Het risico op kanker bij aanpassing van de toetswaarde voor de eindbeoordeling bij asbestsaneringen" z.d.". Tevens reageer ik op de brieven van [redacted] van SGS Search mede namens Fenelab van 29 oktober 2019 over "Aangetekende brief" (met bijlage); 31 oktober 2019 over "Brief en data validaties"; mail van 31 oktober over "Document op voorhand vanuit Fenelab en aankondiging aanlevering data bij ministerie SZW" (met bijlage)" en de gerelateerde brief [redacted] van SGS Search van 29 oktober 2019 over "Landen data asbest" (met bijlage).

Alvorens in te gaan op de belangrijkste inhoudelijke opmerkingen wil ik, naar aanleiding van de aard en hoeveelheid van uw brieven, de hoop uitspreken dat het naar de toekomst toe mogelijk is de samenwerking te blijven zoeken op een manier die door beide partijen als constructief en werkbaar wordt ervaren.

U stipt in uw brieven een zestal hoofdpunten aan waar ik hieronder nader op in zal gaan. Waar relevant, zal ik daarbij verwijzen naar de brief die de Staatssecretaris op 16 december 2019 aan de Kamer heeft gezonden, waarin op een deel van uw zorgen en bezwaren is ingegaan. Ik zal in voorliggende brief niet op alle details in uw brieven ingaan; deze worden wel globaal onder de hoofdpunten behandeld.

Ten eerste geeft u in verschillende stukken een weergave van de beleidsvoornemens of de beleidsopties die geen recht doet aan de werkelijkheid. Dit acht ik onwenselijk. Zo stelt u onder meer dat SZW het voornemen zou hebben het risico van asbest te bagatelliseren. Ook schrijft u dat SZW zou streven naar sanering door niet- professionals. En u geeft aan dat SZW de eindbeoordeling

zou willen afschaffen. Ik neem nadrukkelijk afstand van deze weergave van de beleidslijn van SZW.

Er zijn geen nieuwe inzichten die aangeven dat asbest minder gevaarlijk zou zijn. Veiligheid van werknemers staat voorop. Het risico is afhankelijk van de hoogte van de blootstelling, en daar blijven we zorgvuldig naar kijken. Maatregelen moeten zoveel mogelijk afgestemd zijn op de daadwerkelijke risico's en onnodige kosten moeten worden voorkomen. Dit is het uitgangspunt achter risicogericht beleid.

Datum
5 maart 2020
Onze referentie
2020-0000026424

Zoals al beschreven in de Kamerbrief van 16 december hebben we strenge regels voor het werken met kankerverwekkende stoffen, zoals asbest. Er worden eisen gesteld aan de werkwijze, bronmaatregelen, voorlichting en onderricht, en in het specifieke geval van asbest ook aan deskundige inventarisatie door een derde partij, en melding bij toezichthouders. Asbestsanering is dus werk voor professionals. En dat blijft zo.

De strenge regels voor werken met kankerverwekkende stoffen, en enkele specifieke asbest-aanvullingen daarop, zullen ook na de beoogde wijzigingen in de regelgeving onverkort van kracht blijven. Het beeld dat bij een mogelijke wijziging iedereen asbest zou kunnen gaan saneren, is dus onjuist. Certificatie is en blijft een belangrijk borgingsinstrument. Het doel is in de toekomst dit instrument effectiever in te zetten zodat asbesttoepassingen die de potentie hebben om te leiden tot hoge blootstellingen altijd gecertificeerd worden verwijderd, óók wanneer deze door innovatie in risicoklasse 1 verwijderd kunnen worden. Dat betekent juist een uitbreiding van de certificatieplicht voor bepaalde toepassingen waar deze het meest nodig is. Voor andere toepassingen is er minder reden voor de extra waarborg van certificatie, maar ook daar zullen de genoemde strenge regels voor het werken met kankerverwekkende stoffen blijven gelden.

Er is ook geen sprake van het afschaffen van eindbeoordelingen. We kijken wel naar de functie van eindbeoordelingen en toetsen ook dit onderdeel van de keten aan de uitgangspunten van risicogericht beleid.

Ten tweede geeft u aan dat TNO niet onafhankelijk is en stelt u vragen bij de deskundigheid van TNO op het gebied van asbest. In de Kamerbrief van 16 december 2019 heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid al aangegeven dat zij vertrouwen heeft in TNO als onafhankelijk onderzoeksinstituut en hun deskundigheid op het gebied van asbest en daarmee ook waarde hecht aan hun adviezen. Ik geef u graag de context en aard van het TNO- rapport "Aanknopingspunten voor differentiatie in risico's van werkzaamheden met asbest voor beheersregimes" weer omdat deze aard en context niet duidelijk genoeg is gebleken.

De vragen of werkzaamheden complex zijn en of er categorieën asbesttoepassingen te identificeren zijn waarvoor certificatie wel of niet vereist moet zijn, zijn niet wetenschappelijk te beantwoorden: het zijn beleidsmatige vragen. Dit rapport heeft dus het karakter van een beleidsadviesrapport dat het ministerie helpt om tot een onderbouwd voorstel voor wijziging van de regelgeving te komen. Het is niet TNO die de keuze maakt. De vraag aan TNO is om een goede wetenschappelijke basis te bieden waarop de beleidskeuzes kunnen worden gemaakt.

Het rapport is om zo transparant mogelijk te zijn gedeeld met stakeholders en met de Tweede Kamer, maar richt zich in eerste instantie niet op deze doelgroep.

Mogelijk zijn daarom verschillende beelden ontstaan over de inhoud.

Zo is in uw meer inhoudelijke commentaar te zien dat het achterliggende idee niet voldoende duidelijk is opgeschreven om zonder meer begrepen te worden. U heeft

het in uw commentaar over aanpassingen van de grenswaarde. Dit is niet aan de orde; hier zijn door SZW geen vragen over gesteld en daar heeft TNO ook niet over geadviseerd. TNO heeft gekeken naar bij welke toepassingen, bijvoorbeeld als gevolg van een incident of een menselijke onachtzaamheid, mogelijk incidenteel (maar dus niet structureel) hoge vezelemissie op zou kunnen treden. Hiervoor wordt een afkappunt gehanteerd, zodat ingeregeld kan worden dat voor die toepassingen waarbij bij "slecht" gedrag, hogere vezelemissie zou kunnen optreden, altijd de certificatieverplichting zou gelden. En dat, wanneer zelfs bij "slecht" gedrag het aantal vezels mee zou vallen, van de certificatieplicht afgezien zou kunnen worden. Dit sluit aan bij en komt tegemoet aan uw zorg over de factor gedrag.

Datum
5 maart 2020
Onze referentie
2020-0000026424

Ten derde heeft u vergelijkbare opmerkingen bij het RIVM en het RIVM rapport over de gezondheidseffecten van een eventuele bijstelling van de toetswaarde. U stelt vragen bij de deskundigheid van het RIVM en geeft aan de vraagstelling niet te begrijpen. Ook hier geldt dat het een beleidsadviesrapport is, gericht aan het ministerie, dat het rapport het ministerie helpt naar een onderbouwd voorstel voor wijziging van de regelgeving. Het rapport is om zo transparant mogelijk te zijn gedeeld met stakeholders en met de Tweede Kamer.

Het RIVM heeft gekeken naar de te verwachten gezondheidseffecten van een eventuele aanpassing van de voorgeschreven toetswaarde (dus niet de grenswaarde) bij eindmetingen ter vrijgave van een ruimte waar amfibool asbest is verwijderd. Deze staat nu op 2.000 vezels per kubieke meter en de optie die is verkend door het RIVM is om deze in gevallen waar gemeten wordt, te verhogen tot 10.000 vezels per kubieke meter, de waarde die gold tot 1 januari 2017. In de brief van 16 december heeft de Staatsecretaris aangegeven dat, na de adviezen van TNO en RIVM, het invoeren van deze verkende beleidsoptie niet opportuun is. Tot slot geeft u aan dat u de vermelding van de betrokkenheid van Fenelab niet herkent. Naar aanleiding van uw reactie heeft het RIVM de vermelding van de betrokkenheid van Fenelab in het onderzoeksrapport aangepast.

Ten vierde geeft u aan zich niet te kunnen vinden in het proces wat gevolgd wordt en de manier waarop over de beleidswijzigingen wordt gecommuniceerd. In het asbestveld zijn vele tientallen stakeholders en de belangen zijn groot. Daarom organiseren we op verschillende momenten in het jaar bijeenkomsten waarin alle relevante stakeholders de mogelijkheid krijgen om input op hoofdlijnen te leveren. Op deze manier horen zij ook elkaars standpunten die uiteindelijk door het ministerie gewogen worden. Waar nodig en mogelijk organiseren we verdiepende bijeenkomsten: in dit geval waren er twee verdiepende bijeenkomsten, zodat stakeholders op een meer gedetailleerd niveau konden reageren en vragen konden stellen over dit advies.

Ten vijfde vraagt u aandacht voor de kwaliteit van de onderliggende data. U bent bezorgd over de kwaliteit van de data omdat er historische data gebruikt worden, en tevens omdat er data gebruikt worden die zijn aangeleverd door derde partijen binnen het uitvoeren van validaties.

De zorgen over de kwaliteit van historische data deel ik niet. Er zijn door TNO alleen historische data gebruikt waarvan de kwaliteit bekend is; daarnaast zijn er veel eigen metingen toegevoegd. In het TNO rapport staat beschreven op welke manier dit is gebeurd. Er zijn alleen metingen gebruikt die technisch goed zijn uitgevoerd, waarvan de monsters goed en nauwkeurig zijn geanalyseerd, en waarvoor voldoende contextuele informatie beschikbaar was.

Validatie-onderzoeken van derden kunnen als informatiebron dienen voor wat de te verwachten blootstelling is *bij een specifieke werkwijze*. Wel zou het zorgelijk zijn als op grote schaal "foutieve" validaties worden achtergehouden omdat daardoor het beeld over de mate van blootstelling onterecht gunstig zou kunnen zijn. Het is niet duidelijk in hoeverre dit aan de orde is maar ik deel uw zorg dat dit een onwenselijke situatie zou zijn. Ik heb TNO dan ook gevraagd om binnen het reguliere programma controlemetingen op aangeleverde data van derden te doen, zodat vastgesteld kan worden dat er geen "selectie" van data heeft plaatsgevonden waardoor het beeld te gunstig uitvalt. Daarnaast ligt natuurlijk in de eerste plaats de verantwoordelijkheid bij werkgevers om de blootstelling tijdens het werk te meten.

Datum
5 maart 2020
Onze referentie
2020-0000026424

Ten slotte geeft u aan dat data die u ter beschikking stelt niet gebruikt worden en biedt u nieuwe data aan. U heeft eerder gesteld dat aangeleverde data niet gebruikt worden. Ik betreur het dat dat gevoel is ontstaan, maar dit beeld heeft enige bijstelling. Aangeleverde data (bijvoorbeeld over de casus vensterbanken) zijn door TNO wel degelijk bekeken maar leidden niet tot een andere conclusie. Indien door u gewenst kan dit door TNO worden toegelicht. Het probleem is veeleer dat er tot nu toe maar erg weinig data beschikbaar werden gesteld. U geeft in uw brieven van 29 oktober aan dat u bereid bent data te delen en biedt een selectie van data aan. Dat is een mooi gebaar en daarvoor zeg ik u alvast hartelijk dank. De bij de brieven geleverde data zijn helaas in de huidige vorm¹ niet te verwerken. Tevens is het geen taak van het ministerie om zelf data te analyseren. TNO geeft aan dat er mogelijk informatie uit de data gehaald kan worden ten behoeve van beleidskeuzes, indien de gegevens over eindmetingen in digitale vorm beschikbaar zouden zijn, en indien de betekenis van de kolommen duidelijk gemaakt zou worden. Tegen het licht van het door u genoemde zorgpunt van selectie van data, zou ook in dit geval bekend moeten zijn op basis waarvan deze gegevens door u zijn geselecteerd. Indien u aangeeft bereid te zijn deze gegevens aan TNO te leveren, zal ik TNO vragen deze te analyseren zodat ze, indien dit in de tijd nog haalbaar is, meegenomen kunnen worden bij de beleidsbeslissingen.

Hoogachtend,

mw. drs. H. Boussem
directeur Gezond en Veilig Werken

---

¹ Ca 3000-4000 pagina's uitdraai op papier van een tabel